

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa A. T.
przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w S.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 kwietnia 2010 r.,
zażalenia powoda
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 24 czerwca 2009 r., sygn. akt I ACo (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w, po uprzednim oddaleniu wniosku powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego Sądu z dnia 5 czerwca 2008 r., odrzucił ten wniosek.

Orzeczenie to oparł na następujących ustaleniach i wnioskach:

Rozpoznanie apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 14 czerwca 2007 r., oddalającego jego powództwo skierowane przeciwko Skarbowi

Państwa Sądowi Rejonowemu w S. miało miejsce na rozprawie w dniu 5 czerwca 2008 r., po przeprowadzeniu której został ogłoszony wyrok oddalający apelację. O terminie i miejscu rozprawy powód został prawidłowo zawiadomiony, ale nie wziął w niej udziału, nie był reprezentowany przez pełnomocnika. Złożony przez niego w skardze z dnia 10 marca 2009 r. wniosek o przywrócenie terminu celem wniesienia kasacji i ustanowienie pełnomocnika został następnie skorygowany i uzupełniony przez ustanowionego pełnomocnika przez zgłoszenie żądania przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego oraz podanie okoliczności usprawiedliwiających przekroczenie terminu. Powołane przyczyny braku wiedzy o konieczności złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, dalszym postępowaniu zmierzającym do zaskarżenia wyroku, ogłoszonego pod jego nieobecność oraz nieporadności uniemożliwiającej prawidłowe sformułowanie żądania, a także potrzeby pomocy ze strony pełnomocnika, z uwagi na stwierdzenie u niego w 2003 r. choroby psychicznej pod postacią schizofrenii uznał Sąd Apelacyjny za nieusprawiedliwiające niedopełnienia czynności w przepisany terminie. Wobec powoda orzeczono znaczny stopień niepełnosprawności w okresie od 2002 r. do listopada 2007 r., a w późniejszym czasie utrzymywał on, że leczył się sporadycznie w szpitalach. W 2003 r. stwierdzono u niego chorobę psychiczną pod postacią schizofrenii. Nie jest ubezwłasnowolniony, finansowego wsparcia udziela mu miejscowy ośrodek pomocy społecznej oraz matka. Przed Sądem Okręgowym i Sądem Apelacyjnym toczyły się i toczą się sprawy z jego udziałem, także kilka karnych, a z jedną z nich związane jest roszczenie dochodzone w rozpoznawanej sprawie. Sporządzane przez powoda w tych sprawach pisma dają podstawę do przyjęcia, że potrafi formułować żądania, oczekiwania, ocenić postępowanie Sądu i przeciwnika procesowego, dbać o swoje interesy oraz stanowczo dochodzić roszczeń, które uznaje za uzasadnione. Nie można uznać, że jest osobą nieporadną. Nie podjął żadnych działań zmierzających do uzyskania informacji o treści wyroku i dalszego postępowania. Uzasadnienie wniosku nie przedstawia niezależnych od niego przyczyn opóźnienia, nie powołuje pogorszenia stanu zdrowia, pobytu w szpitalu, nie można również za taką przyczynę uznać podnoszonej nieznamomości przepisów prawa. W ocenie Sądu powód nie wykazał, że opóźnienie nie zostało przez niego zawinione. Brak przesłanek do zastosowania art. 168 § 1 k.p.c. oznacza, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku jest spóźniony i podlegał odrzuceniu w oparciu o art. 387 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 328 § 1 k.p.c.

Powód w zażaleniu wniósł o rozpoznanie, jako niezaskarżalnego, postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 5 czerwca 2008 r. Zarzucił naruszenie art. 229 w związku z art. 227 i art. 217 § 2 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie dowodu z jego przesłuchania dla ustalenia przyczyn uchybienia terminowi do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozpoznania wniosku było konsekwencją naruszenia art. 168 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., ponieważ uniemożliwiło stwierdzenie, czy postępowanie powoda było zawinione, skoro nie wiadomo, czy miał dostateczną wiedzę o możliwości i sposobie zaskarżenia wyroku, a nadto czy ze względu na ustalone schorzenie mógł wymagane czynności podejmować z właściwym rozeznanem, zwłaszcza będąc w tym okresie często hospitalizowany. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i dokonanie zmiany postanowienia oddalającego wniosek przez przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z uzasadnieniem, ewentualnie uchylenie obu postanowień i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w obu przypadkach z przyznaniem kosztów postępowania zażaleniowego.

Pozwany wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uznanie żądania sporządzenia uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 czerwca 2009 r. za spóźnione związane było z przyczynami oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do dopełnienia tej czynności. Objęcie ich zakresem rozpoznania było następstwem wniosku żalącego, stosownie do art. 380 k.p.c. Strona dochodząca przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej zobowiązana jest uprawdopodobnić (art. 169 § 2 k.p.c.), że uchybienie terminowi wywołane było okolicznościami przez nią niezawinionymi (art. 168 § 1 k.p.c.). O braku winy można mówić tylko wtedy, gdy istniała jakaś przyczyna, która spowodowała uchybienie terminowi. Zachodzi ona zarówno wówczas, gdy dopełnienie czynności było wykluczone w sensie obiektywnym, jak również w takich przypadkach, w których w określonych okolicznościach nie można było oczekiwać od strony, by zachowała wyznaczony termin procesowy. W każdym przypadku ocena braku winy, jako przesłanki przywrócenia terminu uwzględniać powinna wymaganie należytej staranności w prowadzeniu przez stronę własnych, ważnych życiowo spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2009 r. I UO 3/08, niepubl.). Należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności konkretnej sprawy, nie wyłączając dotychczas podejmowanych czynności procesowych,

stopnia zrozumienia reguł procesowych i dokonywanych pouczeń. Branie udziału w postępowaniach sądowych, inicjowanie ich, formułowanie oczekiwań oraz oceny czynności sądu lub uczestników postępowania nie jest równoznaczne z podejmowaniem racjonalnych, skutecznych i zgodnych z wymogami procesowymi działań. Sporządzanie pism kierowanych do sądu nie w każdym przypadku może być ocenione, jako adekwatne do przedmiotu sporu i stanu sprawy. Wysuwanie żądań nie mających usprawiedliwionych podstaw trudno uznać za stanowcze dochodzenie roszczeń.

Rację ma skarżący, że wyjaśnienie przyczyn niedopełnienia powołanej czynności procesowej należało poprzedzić przesłuchaniem powoda, co powinno być regułą w tego typu sprawach. Wątpliwości budzi przyjęcie jego właściwego postępowania w rozpoznawanej sprawie, na co nie wskazuje dochodzenie uzyskania uzasadnienia wyroku. Nie było podstaw do przyjęcia, że stan zdrowia powoda, wobec upływu okresu, na który orzeczono u niego niepełnosprawność znacznego stopnia, uległ poprawie, zwłaszcza że od 2003 r. cierpi na schizofrenię. Wymagało to rozważenia, czy i w jakim stopniu niewłaściwe działanie stanowi następstwo jego sytuacji życiowej, w tym głównie zdrowotnej, na co zdaje się wskazywać dołączona do zażalenia dokumentacja lekarska. Zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego przez oddalenie wniosku o przesłuchanie powoda (chodziło zapewne o art. 299 k.p.c., a nie 229 k.p.c.) uznać należało za zasadny, przy uwzględnieniu dopuszczalnego na gruncie wymaganego uprawdopodobnienia odstępstwa od przepisów regulujących postępowanie dowodowe. Ocena niewykazania przesłanki braku winy wskazanej w art. 168 §1 k.p.c. była zatem przedwczesna.

Z powyższych względów zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu, a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania na podstawie art. 394¹ § 2 i 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawione zostało końcowemu rozstrzygnięciu w oparciu o art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 108 § 2 k.p.c.